

At-VEJLEDNING

Støj

At-vejledning D.6.1-4

Juli 2007 – Opdateret oktober 2015

Hvad er en At-vejledning?

At-vejledninger vejleder om, hvordan reglerne i arbejdsmiljølovgivningen skal fortolkes. At-vejledninger bruges til at

- uddybe og forklare ord og formuleringer i reglerne (lov og bekendtgørelser)
- forklare, hvordan kravene i reglerne kan efterkommes efter Arbejdstilsynets praksis
- oplyse om Arbejdstilsynets praksis i øvrigt på baggrund af bl.a. afgørelser og domme
- forklare arbejdsmiljølovgivningens områder og sammenhæng mv.

Tal i parentes henviser til listen over relevante At-vejledninger/-anvisninger/-meddelelser på bagsiden af At-vejledningen.

Er en At-vejledning bindende?

At-vejledninger er ikke bindende for virksomhederne, arbejdsmiljøorganisationerne eller andre, men vejledninger bygger på regler (lov og bekendtgørelser), der er bindende. Arbejdstilsynet vil ikke foretage sig mere i de situationer, hvor fx en virksomhed har fulgt en At-vejledning.

Virksomhederne kan vælge andre fremgangsmåder mv., men Arbejdstilsynet vil i så fald vurdere, om den valgte fremgangsmåde er lige så god og i overensstemmelse med reglerne.

Når en At-vejledning gengiver bindende metodekrav mv. fra lov eller bekendtgørelser, skal virksomhederne følge de pågældende metoder. Det vil altid fremgå tydeligt af en At-vejledning, når der gives bindende metodekrav mv.

Hvor findes information om At-vejledningerne?

Et emne kan være beskrevet i mere end én At-vejledning. Derfor er det en god idé at orientere sig på Arbejdstilsynets hjemmeside på Internettet på adressen www.at.dk.

I en overgangsperiode vil der stadig findes "gamle" At-meddelelser og At-anvisninger, der ligesom At-vejledningerne beskriver, hvordan arbejdsmiljølovgivningen kan overholdes. Med tiden vil alle At-meddelelser og At-anvisninger udgå, efterhånden som de afløses af At-vejledninger. Også her kan der hentes hjælp på Arbejdstilsynets hjemmeside.

Indhold

1. Følger af støj	4
2. Målgruppe	5
3. Planlægning af arbejdet	5
4. Arbejdspladsvurdering	6
5. Vurdering og måling	7
6. Støjgrænser og unødigt støjbelastning	8
7. Tekniske og organisatoriske foranstaltninger	10
8. Høreværn	11
9. Oplæring og instruktion	12
10. Arbejdsmedicinske undersøgelser	13
11. Køb af maskiner	14
12. Arbejdsrum	14
13. Dispensation	15

Denne vejledning oplyser om, hvordan støj i arbejdssituationen kan undgås eller fjernes, eller hvordan risikoen for skadelig støjpåvirkning og unødigt støj kan minimeres.

Reglerne på området fremgår af bekendtgørelsen om beskyttelse mod udsættelse for støj i forbindelse med arbejdet¹ (herefter støjbekendtgørelsen). Høreskadende støj reguleres i støjbekendtgørelsen både med grænseværdibestemmelsen og bestemmelsen om unødigt støjbelastning. Unødigt støj omfatter såvel unødigt høreskadende støj som unødigt generende støj. Unødigt generende støj kan være støj, der forbigående eller varigt forringer den fysiske eller psykiske sundhedstilstand, uden at der nødvendigvis opstår karakteristiske sygdomssymptomer.

Støjbekendtgørelsen kan dog ikke stå alene, men supplerer bl.a. bekendtgørelserne om arbejdets udførelse, indretning af tekniske hjælpemidler og bekendtgørelsen om arbejdsmedicinske undersøgelser efter lov om arbejdsmiljø.

1. Følger af støj

Støj har en række helbredseffekter og genevirkninger på mennesker:

- Vedvarende støjbelastning over 80 dB(A) indebærer risiko for høreskader. Den individuelle følsomhed for støj varierer dog meget. Der er belæg for at visse særligt følsomme personer kan risikere høreskade efter mange års udsættelse for støjbelastninger på 75- 80 dB(A). Der findes dog endnu ingen enkle og sikre metoder til at afgøre om en person er mere eller mindre følsom for støj.
- Vedvarende støjbelastning på 85 dB(A) indebærer risiko for alvorlige høreskader.
- Vedvarende støjbelastning på 90 dB(A) indebærer, at risikoen for alvorlige høreskader er næsten tre gange så høj som ved en støjbelastning på 85 dB(A).
- Kraftig impulsstøj, hvor spidsværdier overstiger 130-140 dB(C), kan skade hørelsen selv ved ganske få kortvarige påvirkninger. Impulsstøj kommer fra fx slag, metal mod metal.
- Høreskadende støj kan give anledning til tinnitus (susen for ørerne).
- Tinnitus kan have mange andre årsager end støj – fx alder. Der er ikke belæg for, at støj er en primær kilde til udvikling af tinnitus i erhverv med støjbelastninger under 75 – 80 dB(A) - her synes stress og emotionel udmattelse at have større betydning.
- Visse kemiske stoffer kan gøre øret mere følsomt for støj eller kan på anden måde skade hørelsen.
- Kraftige vibrationer, der optræder sammen med støj, kan forøge risikoen for høreskader.
- Svag støj kan forstyrre arbejdsfunktioner, der kræver koncentration, fx undervisning og kontrolrumsarbejde.
- Selv svag støj kan være generende. Støj – herunder støj fra menneskelig aktivitet – kan også være psykisk belastende, hvis arbejdet indeholder store følelsesmæssige krav, arbejdet er kompliceret eller der ofte arbejdes med korte deadlines.

¹Bekendtgørelsen gennemfører Direktiv 2003/10/EF af 6/2 2003 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagerens eksponering for risici på grund af fysiske agenser (støj).

International Standard ISO 1999 angiver sammenhængen mellem støjbelastning og risikoen for høreskade.

Kraftig støj kan også medføre ulykker. Det skyldes bl.a. at støjen gør det vanskeligt at høre advarselssignaler, maskinfejl mv.

2. Målgruppe

Reglerne om beskyttelse mod støj omfatter ethvert arbejde, der udføres for en arbejdsgiver.

Desuden gælder visse af reglerne også for:

- Arbejde i arbejdsgiverens private husholdning
- Arbejde, der udelukkende udføres af de medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til hans husstand, inklusive ham selv
- Arbejde, der udføres af militære, og som kan henregnes til egentlig militærtjeneste.

Det drejer sig bl.a. om reglerne om planlægning, tilrettelæggelse og udførelse af arbejdet, se afsnit 3, tekniske og organisatoriske foranstaltninger, se afsnit 7, og reglerne om, at ingen må udsættes for støjbelastning over 85 dB(A) eller spidsværdier af impulser over 137 dB(C), se afsnit 6.

3. Planlægning af arbejdet

Arbejdet skal planlægges, tilrettelægges og udføres således, at risici som følge af støj fjernes ved, at støjen begrænses ved kilden eller sænkes til det lavest mulige niveau.

Erfaringsmæssigt dæmpes støj således mest effektivt, hvis foranstaltninger træffes allerede ved planlægning af arbejdet og ved valg af tekniske hjælpemidler og arbejdsmetoder.

Der skal i den forbindelse tages hensyn til den tekniske udvikling og mulighederne for at minimere støj under arbejdet. Desuden skal der gennemføres en hensigtsmæssig instruktion.

Det er nødvendigt, at arbejdsgiveren skaffer sig overblik over de enkelte farekilder og kilder til unødigt generende støj. Tilsvarende skal det fastlægges, hvordan disse kan fjernes, eller – hvis det ikke er muligt – hvordan man forholder sig til dem, så man kan undgå skader og gener.

Støjbelastningen skal først og fremmest nedsættes ved tekniske foranstaltninger. Det vil sige, at støjens opståen, udstråling og udbredelse mindskes. Arbejdsgiveren skal gennemføre organisatoriske foranstaltninger, hvis støjen ikke kan nedsættes ved tekniske foranstaltninger. Arbejdet kan fx tilrettelægges, så de ansatte udsættes for støjen i så kort tid som muligt.

De ansattes egen erfaring er en vigtig kilde, når de daglige sikkerhedsproblemer skal kortlægges, fordi de ansatte ofte ved, hvornår og hvor risici opstår.

4. Arbejdspladsvurdering (APV)

Arbejdet skal planlægges og tilrettelægges forsvarligt. Det indebærer, at der skal udarbejdes en samlet vurdering af sikkerheds- og sundhedsforholdene på arbejdspladsen (APV).

APV'en skal omfatte en vurdering af støjforholdene, hvor det er relevant. Det vil sige, at støj fx medtages, når virksomheden tilhører en branche, hvor støj er nævnt i Arbejdstilsynets vejviser, og det er relevant for den enkelte virksomhed. Støjproblemer skal dog også medtages, selv om støj ikke er behandlet i vejviseren, hvis det er relevant for den enkelte virksomhed.

Ved gennemførelse af APV'en skal der særligt tages hensyn til:

- Eksponeringens styrke, type og varighed, herunder eksponering for impulsstøj.
- Indvirkning på sikkerhed og sundhed for personer, der er særligt følsomme for støj, eksempelvis gravide og personer med hørenedsættelse, tinnitus eller lydoverfølsomhed.
- Støj, der overdøver advarselssignaler eller andre lyde, der skal kunne høres for at reducere risikoen for ulykker. Eksempelvis advarselsråb fra en kollega eller lyden af en maskine, der kører forkert.
- Samspillet mellem støj og vibrationer eller støj og arbejdsrelaterede organiske opløsningsmidler, der er til skade for hørelsen, se nedenfor.
- Oplysninger fra leverandører af tekniske hjælpemidler.
- Muligheden for at anvende andet udstyr, der er mindre støjende.
- Eventuelle resultater af relevante arbejdsmedicinske undersøgelser, der giver anledning til foranstaltninger på den pågældende virksomhed.
- Adgang til egnet hørevern med tilstrækkelig dæmpning.

Andre forhold, der kan inddrages, er baggrundsstøj i forbindelse med arbejde, som forudsætter kommunikation, eksempelvis støj på skoler eller i call-centre.

Visse kemiske stoffer kan gøre øret mere følsomt for støj eller kan på anden måde skade hørelsen. Forskning har vist, at risikoen for at få høreskade forøges, hvis man udsættes for organiske opløsningsmidler i høje koncentrationer, og at samtidig udsættelse for støj og organiske opløsningsmidler kan have større effekt end summen af effekterne hver for sig. Relevante stoffer kunne fx være to-

luen, xylen, ethylbenzen, trichlorethylen og n-heptan. Arbejde, hvor risikoen er forøget, kan være malerarbejde, trykkerivirksomhed, bådebyggeri, møbelfabrikation og fremstilling af metal-, læder- og petroleumsprodukter.

Også kraftige vibrationer, der optræder sammen med støj, kan forøge risikoen for høreskader.

Støjforholdene skal kontrolleres de steder på arbejdspladsen, hvor støjbelastningen kan være sundhedsskadelig, se afsnit 5.

De ansatte skal informeres om resultaterne af de gennemførte vurderinger og/eller målinger. Der skal desuden informeres om den helbredsrisiko, der kan være forbundet med arbejdet. Nødvendige foranstaltninger skal iværksættes.

5. Vurdering og måling

Vurdering og måling af støj skal planlægges omhyggeligt, gennemføres med passende mellemrum og resultaterne skal opbevares, så de senere kan anvendes. Hvis det er nødvendigt for at klarlægge belastningsforholdene, skal der udføres målinger. Hvis arbejdsgiveren ikke selv kan foretage målinger, skal der indhentes bistand fra en ekstern sagkyndig.

Det er ikke altid nødvendigt at foretage meget grundige vurderinger eller målinger. Hvis arbejdsgiveren mener, at støjen kan udgøre en risiko, skal der umiddelbart træffes foranstaltninger.

Det må generelt frarådes at vurdere de ansattes støjbelastning ud fra data fra leverandører. Sådanne data er især nyttige til sammenligninger i forbindelse med køb af støjende maskiner. Det anbefales, at der i stedet foretages målinger under realistiske driftsforhold.

Støjniveau (lydtrykniveau) er et udtryk for støjens styrke. Støjbelastning er et udtryk for gennemsnittet af de støjniveauer, som en person udsættes for over en 8 timers arbejdsdag. Støjbelastning beregnes ud fra støjniveauer og varigheden af påvirkningerne (1). Brug af høreværn tages ikke i betragtning, når støjbelastningen bestemmes.

Hvis støjen indeholder impulser, skal dens spidsværdi måles som supplement til det normalt aflæste støjniveau. De målte spidsværdier skal sammenholdes med grænserne i afsnit 6.

Herudover skal det aflæste støjniveau for den pågældende periode korrigeres, når støjimpulserne er kraftige. Det er Arbejdstilsynets praksis, at man skal korrigere, hvis støjens spidsværdi overstiger 115 dB(C) mere end én gang i minutet. Korrektionen er +5 dB(A).

Den forstyrrende og generende virkning af støj kan karakteriseres ved tre forhold:

- Lydens fysik, herunder styrke og frekvens, rumakustiske forhold mv.
- Arbejdssituationen, herunder krav til koncentration, om man har kontrol over lyden mv.
- Personlige forhold, herunder eventuel hørenedsættelse, alder, holdning til lyden mv.

Når man skal vurdere genevirkning af lyd, er det derfor sjældent tilstrækkeligt at måle lydens styrke. Det kan også være nødvendigt at vurdere fysiske forhold ved lyden sammen med arbejdssituationen og personlige forhold for de ansatte, der generes.

Arbejdstilsynets vejvisere hjælper med at afklare, om der i visse brancher er unødigt generende støj.

6. Støjgrænser og unødig støjbelastning

6.1. Støjgrænser

Ingen må udsættes for en støjbelastning på over 85 dB(A) eller spidsværdier af impulser over 137 dB(C).

En støjbelastning på 85 dB(A) svarer til et støjniveau på:

85 dB(A)	i 8 timer
88 dB(A)	i 4 timer
91 dB(A)	i 2 timer
94 dB(A)	i 1 time
97 dB(A)	i 30 minutter
100 dB(A)	i 15 minutter

Overskrides støjgrænserne, skal der derfor straks tages initiativ til at bringe støjen under grænseværdierne. Samtidig skal årsagen til overskridelsen påvises, og der skal tages tekniske og organisatoriske forholdsregler mod en gentagelse af overskridelsen.

Reglerne om autoriserede arbejdsmiljørådgivere betyder, at det kan være nødvendigt at bruge en autoriseret rådgiver, når støjbelastningen overstiger 85 dB(A) (2).

6.2. Unødig støjbelastning

Begrebet unødig støj i støjbekendtgørelsen omfatter såvel unødig høreskadende støj som unødig generende støj. Unødig generende støj kan eksempelvis forekomme ved laboratoriarbejde, i call-centre, i skoler og i børnehaver.

Unødig støjbelastning skal undgås. Støjniveauet under arbejdet skal holdes så lavt, som det er teknisk rimeligt, og de akustiske forhold skal være tilfredsstillende.

Unødig støjbelastning er en støjbelastning, som kan dæmpes med rimelige tekniske eller organisatoriske midler. Unødig støjbelastning kan forekomme både under og over grænseværdien.

Man kan bl.a. tage følgende forhold i betragtning, når man skal vurdere, om støjbelastningen er unødig:

- Om god praksis i branchen er fulgt
- Om velkendte midler til at støjdæmpe maskiner er udnyttet
- Om maskinerne er ordentligt vedligeholdt
- Om støjende og ikke støjende aktiviteter er adskilt
- Om støjen giver stress og psykiske virkninger.

6.3. Fire kategorier

Støjbelastningen afhænger af, hvilken type arbejdsplads der er tale om. De følgende fire kategorier af arbejdspladser er opstillet både med henblik på unødig støj og på grænseværdierne. I hver kategori beskrives, hvor høj støjbelastningen højst bør være. Jo højere kategorinummer, desto mere må de ansatte koncentrere sig, og desto lavere bør støjen være.

1: Industri med støjende maskiner mv.

Kategorien omfatter arbejdspladser, hvor der er støjende maskiner og udstyr, men hvor de ansatte ikke har behov for at tale uforstyrret sammen. Eksempler er virksomheder i industrien og på bygge- og anlægsområdet. Arbejdspladser, hvor der fremføres eller afspilles musik, hører også hjemme i denne kategori.

Som minimum skal grænseværdien overholdes.

2: Industri uden støjende maskiner

Kategorien omfatter arbejdspladser i industrielt miljø, hvor der ikke betjenes støjende maskiner. Der er et vist krav om opmærksomhed og krav om, at de ansatte skal kunne tale sammen. Eksempler er laboratoriarbejde, manuel montering og lagerarbejde.

Kravet om opmærksomhed betyder, at støjbelastningen bør ligge væsentligt under grænseværdien. Støjbelastningen ved koncentrationskrævende arbejde som fx laboratoriarbejde bør ligge særligt lavt.

3: Opmærksomhed og ubesværet samtale

Kategorien omfatter arbejdspladser, hvor det er vigtigt, at de ansatte kan tale sammen, eller hvor der stilles store krav til præcision, hurtighed eller opmærksomhed. Eksempler er storrumskontorer, kontrolrum og kundeekspeditioner i fx banker.

Almindelig samtale foregår ved 55-60 dB(A). Den øvrige støj bør normalt være ca. 10 dB lavere for ikke at virke forstyrrende.

4: Ingen forstyrrende støj

Kategorien omfatter arbejdspladser, hvor der stilles store krav til de ansattes koncentration, eller hvor de skal kunne tale helt ubesværet sammen. Et eksempel herpå er enkeltmandskontorer.

Støjbelastningen bør være endnu lavere end i kategori 3.

7. Tekniske og organisatoriske foranstaltninger

Følgende tekniske og organisatoriske foranstaltninger skal tillægges særlig opmærksomhed ved nedbringelse af støjbelastning:

- Alternative arbejdsmetoder
- Udformning og indretning af arbejdspladser
- Valg af passende arbejdsudstyr med det lavest mulige støjniveau under hensyn til det arbejde, der skal udføres
- Begrænsning af eksponeringens varighed og styrke
- Passende arbejdstider med tilstrækkelige pauser
- Planer for vedligeholdelse af arbejdsudstyr og arbejdssteder
- Teknisk støjreduktion.

7.1. Alternative arbejdsmetoder

Andre arbejdsmetoder kan være mindre støjende end de, der traditionelt anvendes.

7.2. Indretning af faste arbejdspladser

Arbejdsrum skal have god akustisk indretning, se afsnit 12.

Støjskærme anbringes mellem støjkilde og modtager. Virkningen er størst umiddelbart bag skærmen. Skærme kan anvendes eksempelvis i industri og på kontorer.

Støjkluder bør så vidt muligt placeres adskilt fra arbejdspladser, fx i et særskilt rum.

7.3. Valg af arbejdsudstyr

Vælg støjsvagt udstyr, når der købes nyt, se afsnit 11.

Vælg i øvrigt udstyr, der passer til den opgave, der skal udføres. For småt udstyr, der belastes maksimalt, vil ofte være for længe om opgaven og vil også støje unødigt kraftigt.

Organisatoriske foranstaltninger kan være:

- at arbejdet tilrettelægges, så ansatte, der udfører støjsvagt arbejde, ikke arbejder i samme arbejdsrum som ansatte med støjende arbejde.
- at lade flere ansatte deles om det støjende arbejde, så eksponeringstiden for den enkelte bliver mindst mulig.
- at tilrettelægge arbejdet, så støjbelastningen bliver mindst mulig. Her tænkes fx på pædagogiske tiltag i børnehaver og i skoler, så særligt støjende aktiviteter finder sted i rum, hvor der ikke foregår andet samtidig.

7.5. Planer for vedligeholdelse

Dårligt vedligeholdt udstyr og maskiner støjer mere. Udfør derfor vedligeholdelse efter en fastlagt plan.

7.6. Teknisk støjreduktion (3)

7.6.1. Dæmpning af støj-kilden

Støj-kilden kan dæmpes:

- Der, hvor lyden opstår. Undgå slag, fx metal mod metal. Forsyn fx borde i børnehaver med en blød belægning, så det ikke støjer, når legetøj hældes ud på dem, og når tallerkener sættes på dem.
- Når lyden udbredes i maskinen. Brug vibrationsisolering.
- Der, hvor lyden udstråles. Dæmp maskinsider, der udstråler lyd.

7.6.2. Indkapsling af støj-kilden

Støj-kilden kan kapsles ind. Man kan fx montere lydsluger, hvis det er nødvendigt med betjenings- eller ventilationsåbninger. Åbninger og utætte luger og døre svækker den lyddæmpende virkning.

8. Høreværn

Høreværn er ikke en permanent løsning på støjproblemer. Virksomheden skal fortsat løbende vurdere forholdene med henblik på at finde andre tekniske eller organisatoriske foranstaltninger som erstatning for høreværn (4). APV'en er omdrejningspunkt for en løbende vurdering af forholdene på arbejdspladsen.

Hvis det i særlige tilfælde ikke er muligt ved tekniske og organisatoriske foranstaltninger at nedbringe støjbelastningen til 85 dB(A) og spidsværdien til 137 dB(C), må arbejdsgiveren kun lade arbejdet udføre, hvis medarbejderne bruger høreværn. Der skal være tale om enkeltstående og tidsafgrænsede tilfælde, hvor det vil medføre helt uforholdsmæssigt store vanskeligheder at overholde grænserne, eller hvor den nødvendige teknologi ikke findes. Denne vurdering foretages på den enkelte virksomhed og kan ikke dække en hel branche.

Høreværn skal vælges, så de fjerner risikoen for høreskader eller begrænser den til et minimum. Er dette ikke muligt, må støjbelastningen under høreværnet under ingen omstændigheder overstige 85 dB(A), og spidsværdien må ikke overstige 137 dB(C). Arbejdsgiveren skal stille høreværn til rådighed for de ansatte, hvis støjbelastningen overstiger 80 dB(A), eller spidsværdierne overstiger 135 dB(C), eller støjen i øvrigt er skadelig eller stærkt generende. Det kan fx være tilfældet, hvis der udføres kortvarigt arbejde under meget støj.

Den ansatte skal have instruktion i brugen af høreværn. Høreværn er til personlig brug. Der bør stilles flere typer høreværn til rådighed, så den enkelte kan vælge det høreværn, der generer mindst.

Arbejdsgiveren skal afmærke de områder, hvor der aktuelt er krav om brug af høreværn, med et påbudsskilt med høreværnssymbolet. Områderne skal afgrænses, og adgangen hertil begrænses, når det er teknisk muligt.

Den ansatte skal bruge høreværn, hvor arbejdet kræver det.

Arbejdstilsynet anbefaler, at den ansatte bruger høreværn, hvis støjbelastningen overstiger 80 dB(A), hvis spidsværdier overstiger 130 dB(C), eller støjen i øvrigt er skadelig eller generende.

9. Oplæring og instruktion

Når støjbelastningen er lig med eller overstiger 80 dB(A), eller spidsværdien er lig med eller overstiger 135 dB(C), skal arbejdsgiveren instruere om de risici, som følger af støj.

Der skal i oplæringen og instruktionen særligt tages hensyn til følgende:

- De skader, som kan følge af skadelig støj
- De trufne tekniske og organisatoriske foranstaltninger, se afsnit 7
- Resultaterne af de gennemførte arbejdspladsvurderinger, se afsnit 4
- Korrekt brug af høreværn
- Arbejdsmetoder, som kan minimere støjbelastningen mest muligt, herunder den rette brug af fx værktøj
- Grænseværdier, se afsnit 6
- Hvordan tegn på arbejdsbetingede lidelser og arbejdsulykker skal opdages og anmeldes

- Under hvilke betingelser arbejdstageren har ret til arbejdsmedicinske undersøgelser, se afsnit 10.

10. Arbejdsmedicinske undersøgelser

Når støjbelastningen overstiger 85 dB(A), eller spidsværdier overstiger 137 dB(C), skal den ansatte have adgang til en arbejdsmedicinsk undersøgelse. Undersøgelsen udføres af en læge eller under en læges ansvar, og om nødvendigt af en specialist, fx en speciallæge i øresygdomme. Sådanne undersøgelser er omfattet af bekendtgørelsen om arbejdsmedicinske undersøgelser, og kravene heri skal opfyldes. De enkelte undersøgelsesresultater må ikke overlades til arbejdsgiveren. Derimod er det vigtigt, at virksomheden orienteres om konklusionerne af undersøgelsen, hvis resultaterne bør give anledning til foranstaltninger på virksomheden, således at der kan følges op herpå, bl.a. i APV'en.

Når støjbelastningen overstiger 80 dB(A), eller spidsværdien overstiger 135 dB(C), skal den ansatte have adgang til en høreundersøgelse, herunder en audiometrisk undersøgelse, hvis arbejdspladsvurderingen viser risiko for høreskade. Høreundersøgelsen kan eksempelvis udføres af arbejdsmiljøprofessionelle eller af private høreklivikker. En sådan undersøgelse er ikke omfattet af bekendtgørelsen om arbejdsmedicinske undersøgelser. Virksomheden bør orienteres, hvis resultaterne bør give anledning til foranstaltninger på virksomheden.

Udgifterne til både den nævnte arbejdsmedicinske undersøgelse og høreundersøgelsen skal betales af arbejdsgiveren. Arbejdsgiveren skal endvidere sørge for, at undersøgelsen kan foregå uden tab af indtægt for arbejdstageren, og så vidt muligt i arbejdstiden.

Arbejdstilsynet angiver ingen retningslinjer for, hvor ofte disse undersøgelser skal foretages. Det vil bero på et skøn fra den undersøgende.

11. Køb af maskiner

Arbejdsgiveren bør ved køb af maskiner spørge leverandør eller fabrikant, om maskinerne er konstrueret med så lavt støjniveau som muligt. Virksomheden skal indkøbe støjsvage maskiner, som i øvrigt opfylder de tekniske krav. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på følgende:

I: CE-mærkede maskiner

Nedenstående skal for nye maskiner være oplyst i maskinens brugsanvisning, i de tekniske brochurer og i salgsmateriale, der beskriver maskinens ydeevne. Nye maskiner er som hovedregel maskiner, der er leveret til brug som nye efter den 1. januar 1995 (det gælder dog ikke for alle kategorier af maskiner):

- Lydtrykniveauet på operatørpladsen, når det overstiger 70 dB(A). Hvis niveauet ligger under eller svarer til 70 dB(A), skal dette være anført, men en specifik talværdi kræves ikke.
- Spidsværdien af lydtrykniveauet, når det overstiger 130 dB(C).
- Lydeffektniveauet fra maskinen, når lydtrykniveauet på operatørpladsen overstiger 80 dB(A). Lydeffektniveauet er et udtryk for den samlede lydudstråling fra maskinen som energi pr. tidsenhed og må ikke forveksles med lydtrykniveauet, se (3).

Brugsanvisningen skal, hvis det er relevant, indeholde oplysninger om, hvordan maskinen kan opstilles og monteres, så støjen mindskes. Også andre relevante foranstaltninger til at dæmpe støj skal nævnes, fx indkapsling.

Brugsanvisningen skal også oplyse om nødvendig brug af høreværn.

II: Ikke CE-mærkede maskiner

Leverandøren skal for andre maskiner end nye oplyse om maskinens støjniveau, hvis han anmodes om det. Det gælder som hovedregel for maskiner, der er leveret til brug før den 1. januar 1995.

Støjniveauet og betingelserne for støjmålingen skal være oplyst i brugsanvisningen, når maskinen ved korrekt brug kan udsætte de ansatte for en støjbelastning på over 85 dB(A).

Brugsanvisningen skal også oplyse om nødvendig brug af høreværn.

12. Arbejdsrum

Arbejdsprocesser i arbejdsrum skal være placeret, så de ikke giver anledning til unødigt påvirkning af støj.

Arbejdsrum skal – under hensyn til det arbejde, der udføres – være isoleret mod støj udefra.

Arbejdsrum skal være indrettet, så de akustiske forhold er tilfredsstillende.

Gode akustiske forhold opnås ved at beklæde rummets loft og eventuelt vægge med lydabsorberende materiale. Kravene fremgår af Arbejdstilsynets vejledning om akustik i arbejdsrum (5).

Nærmere retningslinjer om støj fra ventilation er angivet i At-vejledningen om ventilation på faste arbejdssteder (6).

13. Dispensation

Arbejdstilsynet kan, hvor særlige forhold foreligger, tillade afvigelser fra bestemmelserne i støjbekendtgørelsen, når det skønnes rimeligt og fuldt forsvarligt. Det er dog et krav, at afvigelsen er forenelig med Direktiv 2003/10/EF af 6/2 2003 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdsta-gerens eksponering for risici på grund af fysiske agenser (støj).

Der kan bl.a. på baggrund af en konkret, individuel ansøgning gives dispensation fra kravet om brug af høreværn og fra grænseværdien, hvis brug af høreværn på grund af arbejdets art vil kunne indebære større risiko for sundhed og sikkerhed, end hvis der ikke bruges høreværn.

En eventuel dispensation vil indeholde vilkår, der under hensyn til de særlige omstændigheder sikrer, at risici som følge af støjbelastning begrænses til et minimum. Desuden vil afgørelsen være ledsaget af et krav om, at der indføres skærpet helbreds kontrol.

Dispensationen tages op til fornyet overvejelse hvert 4. år og bortfalder under alle omstændigheder, så snart årsagen til dispensationen bortfalder. I forbindelse med dispensation vil Arbejdstilsynet høre arbejdsmarkedets parter.

Regler:

1. Bekendtgørelse om beskyttelse mod udsættelse for støj i forbindelse med arbejdet
2. Bekendtgørelse om arbejdets udførelse
4. Bekendtgørelse om indretning af tekniske hjælpemidler
5. Bekendtgørelse om arbejdsmedicinske undersøgelser.

Læs også Arbejdstilsynets vejledning om:

- (1) Måling af støj
- (2) Rådgivningspåbud
- (3) Et støjsvagt arbejdsmiljø (folder)
- (4) Høreværn
- (5) Akustik i arbejdsrum
- (6) Ventilation på faste arbejdssteder

Læs også branchearbejdsmiljørådenes vejledninger mv.:

Branchearbejdsmiljørådenes vejledninger kan findes på de enkelte branchearbejdsmiljøråds hjemmesider. Der er link til disse hjemmesider på Arbejdstilsynets hjemmeside www.at.dk

Arbejdstilsynet
Postboks 1228
0900 København C
Telefon 70 12 12 88
Telefax 70 12 12 89
e-post at@at.dk
www.at.dk

